

[Till Innehållet](#)

[Skolverket logotyp](#)

- [Innehåll A-Ö](#)
- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Sök](#)

Undervisning

[Förskolan](#)

- [Läroplan](#)
- [Förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Förskoleklassen](#)

- [Läroplan](#)
- [Kartläggning](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Fritidshemmet](#)

- [Läroplan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Forskning](#)

[Grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Specialskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Sameskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Bedömning](#)

- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

- [Stöd i arbetet](#)

[Vuxenutbildningen](#)

- [Komvux i svenska för invandrare \(sfi\)](#)
- [Komvux på grundläggande nivå](#)
- [Komvux på gymnasial nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå](#)

[Dansarutbildningen](#)

- [Läroplan och kursplan](#)
- [Bedömning](#)
- [Betyg](#)
- [Nationella prov](#)

Skolutveckling

- [Leda och organisera](#)
- [Kvalitetsarbete](#)
- [Digitala nationella prov](#)
- [Säkerhet och krisberedskap](#)
- [Statsbidrag](#)
- [Forskning och utvärderingar](#)
- [Statistik](#)
- [Kurser och utbildningar](#)
- [Inspiration och stöd i arbetet](#)
- [Anordna och administrera utbildning](#)
- [Nationella skolutvecklingsprogram](#)

Regler och ansvar

- [Ansvar i skolfrågor](#)
- [Förändringar inom skolområdet](#)
- [Skollagen och förordningar](#)
- [Allmänna råd](#)
- [Sök förordningar och föreskrifter \(SKOLFS\)](#)
- [Så styrs skolan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Barnkonventionen](#)

För dig som ...

- [Vill bli lärare](#)
- [Är arbetsgivare](#)
- [Är elev, förälder eller vårdnadshavare](#)
- [Är skolbibliotekarie](#)
- [Är studie- och yrkesvägledare](#)

Om oss

- [Kontakta oss](#)
- [Vår verksamhet](#)
- [Organisation](#)
- [Jobba hos oss](#)
- [Kalender](#)
- [Publikationer](#)
- [Nyhetsbrev och sociala medier](#)
- [Hantering av personuppgifter](#)
- [Öppna data](#)
- [Press](#)
- [Aktuellt](#)
- [Innehåll A-Ö](#)

- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Start](#)
- › Skolutveckling
- › [Leda och organisera skolan](#)
- › [Nyanländas utbildning](#)
- › Organisera och genomföra kombinationsutbildningar inom komvux

Öppna innehållsförteckningen

Stäng innehållsförteckningen

- [Stöd till dig som planerar kombinationsutbildningar](#)
- [Stöd för språk- och yrkesintegrerande undervisning](#)
- [Lärande exempel från språk- och yrkesintegrerande arbetssätt](#)
- [Vem kan gå en kombinationsutbildning?](#)
- [Stöd till dig som undervisar på kombinationsutbildningar](#)
- [Inspiration och stöd](#)

Organisera och genomföra kombinationsutbildningar inom komvux

Här kan du som är verksam inom komvux ta del av vårt stöd för att planera eller genomföra kombinationsutbildningar. Kombinationsutbildningar är yrkesutbildningar på gymnasial nivå i kombination med sfi eller svenska som andraspråk (sva) inom komvux.

Kombinationsutbildningar inom komvux är utbildningar som kombinerar svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk (sva) med en gymnasial yrkesutbildning. De kan förkorta vägen till arbete för nyanlända.

När eleven studerar det svenska språket och ett yrke samtidigt blir den sammanlagda tiden i utbildning kortare. Dessutom blir målet med utbildningen tydligare, vilket bidrar till att öka elevens motivation att studera. På kort sikt kan dock utbildningarna upplevas som dyrare att anordna.

Stöd till dig som planerar kombinationsutbildningar

I det här avsnittet hittar du som är skolchef, rektor eller tjänsteman i förvaltningen stöd för att planera kombinationsutbildningar.

För att studierna ska bli framgångsrika behövs ofta

- dubbla lärarinsatser med både yrkes- och språklärare
- små elevgrupper samt stöd på elevernas modersmål
- annat stöd som till exempel särskild handledning av eleverna.

Kombinationsutbildningar ger eleverna möjligheter att utveckla språk och kunskaper samtidigt. Det gäller särskilt för vuxna som snabbt vill lära sig språket och stå till arbetsmarknadens förfogande. Kombinationsutbildningar kan öka elevernas motivation att fullfölja sina utbildningar då de ger dem möjlighet att lära sig språket i ett meningsfullt och praktiskt sammanhang.

[Läs mer om att planera kombinationsutbildningar Dölj Visa](#)

Kombinerad utbildning

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en integrerad undervisning ger bäst resultat vid en kombinationsutbildning. Kombinationsutbildningar kan därför med fördel organiseras kombinerat och undervisningen bedrivs integrerat så långt det är möjligt.

En utbildning som organiseras kombinerat är ett begrepp som används i ett organisatoriskt sammanhang och avser hur sfi eller sva schematekniskt kan kombineras med orienteringskurser och olika yrkeskurser på gymnasial nivå.

Yrkesutbildningens karaktär kan få betydelse för om en kombinationsutbildning ska erbjudas på sfi- eller sva- nivå. Det kan handla om graden av teori och praktik i utbildningen, hur konkret eller abstrakt innehållet är i ämnesplanerna eller vilken språklig nivå som krävs på arbetsplatsen.

Det är fördelaktigt om kombinationsutbildningen genomförs i en sammanhållen grupp med individuella och flexibla lösningar anpassade efter individens förutsättningar och behov.

Antagning till en kombinationsutbildning

En framgångsfaktor är en antagningsprocess med individuell vägledning, samtal och/eller kartläggning av den sökande. Hemkommunen ska se till att den som vill få sitt kunnande kartlagt inför utbildning eller prövning inom komvux erbjuds en inledande kartläggning.

För individen kan kartläggningen tillsammans med vägledning ge ökad självinsikt och medvetenhet om sina förmågor, sina intressen och sin potential. Målet är att individen ska kunna göra väl underbyggda val till fortsatt studie- och yrkesinriktning.

Det bidrar också till en individuell studieplan som utgår från individens mål, behov och förutsättningar. En kvalificerad antagningsprocess, med noggrann kartläggning, och/eller intervjuer där även lärare är involverade, kan bidra till ökad genomströmning och högre måluppfyllelse hos eleverna.

Läs mer om inledande kartläggning och validering här:

[Inledande kartläggning och validering på komvux - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

Integrerade kurser

Innehållet i de kombinerade kurserna behöver vara integrerat för att säkra ökad kvalitet och genomströmning på utbildningen. Att kurserna ligger schemalagda efter varandra kommer inte att på egen hand räcka för att uppnå några mervärden.

De utbildningar som integreras kan skapa en värdefull helhet för eleverna där man med stöd i en sammanhållen grupp lär och tränar både språk- och yrkesfärdigheter i ett meningsfullt och strukturerat sammanhang. För att integrera innehållet i kurserna i utbildningarna krävs ett nära samarbete mellan språklärare och yrkes- eller ämneslärare.

Ett gemensamt ansvar

Ämneslärare och yrkeslärare behöver ta ett gemensamt ansvar för elevernas utveckling av ämnes- eller yrkeskunskaper. De behöver även ta ett gemensamt ansvar för den funktionella språkfärdighet som anges i kursplanen för sfi eller svenska som andraspråk. Ett sådant arbetssätt kallas språk- och yrkesintegrerande arbetssätt.

Forskning visar att en framgångsfaktor är när de undervisande lärarna gemensamt formulerar integrerade lärandemål för utbildningen. Ett integrerat lärandemål ska i största möjliga utsträckning vara autentiskt och ha en tydlig koppling till yrket. Eleven ska genom de integrerade lärandemålen kunna uppvisa de språkliga och yrkesmässiga handlingar som krävs för att visa på att de nått kunskapskraven för respektive kurs.

Genom det här arbetssättet integreras och sammanlänkas språk- och yrkesutbildning till en helhet. Innehållet i yrkeskurserna och de arbetsuppgifter eleverna utför i till exempel klassrum, kök, verkstäder eller metodrum samt under det arbetsplatsförlagda lärandet (apl), ger innehållet till språkutbildningen, och utgör det kontextuella stöd som främjar elevernas språkutveckling.

Eleverna bör läsa sfi och/eller sva integrerat genom hela utbildningen. När en elev har nått målen för sfi ska hen kunna fortsätta studera svenska som andraspråk på grundläggande nivå inom ramen för utbildningen. Varje kombinationsutbildning bör ha minst två ansvariga lärare: en sfi-lärare eller lärare i sva och en yrkeslärare som gemensamt planerar, bedömer och undervisar.

Enligt forskning och beprövad erfarenhet är det avgörande att lärarna får förutsättningar att samordna sin undervisning, att ett intresse finns för varandras ämnesområden och att båda lärarkategorierna ser det som sin gemensamma uppgift att arbeta med att utveckla elevernas språk.

Yrkesutbildning i kombination med sfi eller sva är inte etablerat på en nationell nivå som en integrerad lärandeform. Det betyder att hemkommunen därför kan organisera arbetet med kombinationsutbildningar som man själv vill så länge som kommunen uppfyller kraven enligt skollagen och förordningen om statsbidrag för regionalt yrkesinriktad vuxenutbildning.

Stöd för språk- och yrkesintegrerande undervisning

Skolverket har sammanställt ett stöd för att utforma och bedriva integrerad språk- och yrkesundervisning. Stödet är framtaget för kombinationsutbildningar inom komvux, men det arbetssätt som beskrivs är relevant för alla utbildningar som på något sätt omfattar både andraspråk och yrkespraktik.

[Stöd för att bedriva språk- och yrkesintegrerad undervisning](#)

Lärande exempel från språk- och yrkesintegrerande arbetssätt

På uppdrag av Skolverket har Nationellt Centrum för svenska som andraspråk (NC) också tagit fram och genomfört en utbildning i språk- och yrkesintegrerande arbetssätt inom kombinationsutbildningar i komvux. Fyra kommunala verksamheter och en utbildningsanordnare på entreprenad deltog i utbildningen. Här kan du läsa mer om de deltagande verksamheterna och ta del av deras erfarenheter av ett språk- och yrkesintegrerande arbetssätt.

[Lärande exempel från språk och yrkesintegrerande arbetssätt i kombinationsutbildningar](#)

För att integrera innehållet i kurserna i utbildningarna krävs ett nära samarbete mellan språk- och yrkes- eller ämneslärare.

Vem kan gå en kombinationsutbildning?

Nyanlända och flerspråkiga elever kan behöva kombinera studier i svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk (sva) med andra kurser inom komvux. Dessa studier ska läggas upp utifrån den enskilda individens behov, förutsättningar och mål med studierna.

Hemkommunen ansvarar för att den som har rätt till utbildning på grundläggande nivå och i sfi får delta. Varje kommun ska arbeta aktivt för att nå dem som har rätt att delta och motivera dem till att delta.

[Läs mer om kriterierna för att få läsa på komvux Dölj Visa](#)

Man har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, sfi, från och med andra kalenderhalvåret det år då man fyller 16 år.

Det gäller under förutsättning att man uppfyller båda dessa kriterier:

- Man är bosatt i Sverige.
- Man saknar de grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.

En vuxen är behörig att delta i komvux på grundläggande och gymnasial nivå från och med den 1 juli det år hen fyller 20 år.

Det gäller förutsatt att hen

- är bosatt i Sverige
- saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge
- har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen
- i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Läs mer om komvux och sfi:

[Rätt till sfi - Skolverket Länk till annan webbplats.. Länk till annan webbplats.](#)

[Rätt, behörighet och antagning till komvux på grundläggande nivå - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Rätt, behörighet och antagning till komvux på gymnasial nivå - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

Statsbidrag för kombinationsutbildningar

Kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning har rätt att söka statsbidrag för yrkesutbildning i kombination med sfi och sva där stödjande insatser ingår som en del i utbildningen. Förordningen förutsätter att kommuner samverkar om planering och genomförande av utbildningen, och därför ska minst tre kommuner stå bakom en ansökan.

[Läs mer om statsbidrag för kombinationsutbildningar Dölj Visa](#)

Kommunala huvudmän för kommunal vuxenutbildning och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning har rätt att söka statsbidrag för yrkesutbildning i kombination med sfi och sva där stödjande insatser ingår som en del i utbildningen.

Förordningen förutsätter att kommuner samverkar om planering och genomförande av utbildningen, och därför ska minst tre kommuner stå bakom en ansökan.

I Yrkesvux/lärlingsvux kombination lämnas bidrag för yrkesutbildning som kombineras med svenska för invandrare (sfi) och/eller svenska som andraspråk (sva). I yrkesutbildningen ska även stödjande insatser ingå.

Statsbidrag lämnas med 110 000 kronor per årsstudieplats för yrkesutbildning som kombineras med sfi/sva och stödjande insatser.

Det går att bedriva yrkesutbildningar som kombineras med sfi/sva men utan stödjande insatser. Då gäller ansökan om statsbidrag för Yrkesvux, och alltså inte för Yrkesvux kombination.

Det finns ingen reglering kring hur stor del av utbildningen som ska bestå av sfi och/eller sva. Både utbildningar som kombineras med sva på grundläggande nivå och sva på gymnasial nivå omfattas.

Det finns inget medfinansieringskrav för kombinationsutbildningar som kombineras med stödjande insatser.

[Statsbidrag för yrkesvux 2023 - Skolverket](#)

[Statsbidrag för lärlingsvux kombination 2023 - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Statsbidrag för yrkesvux kombination 2023 - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

En individuell studieplan för varje elev

För varje elev inom komvux ska det finnas en upprättad individuell studieplan. I studieplanen ska målet med studierna framgå och den planerade omfattningen.

Syftet med studieplanen är att eleven ska veta vad den behöver för att uppnå sitt mål och hur lång tid det kommer att ta. Den individuella studieplanen ska utarbetas i samverkan med eleven.

Denna samverkan behöver ske för att elevens kompetenser och tidigare erfarenheter ska kunna tas tillvara i en eventuell validering. Eleven ska också få möjlighet att berätta om sina individuella behov.

[Individuell studieplan inom kommunal vuxenutbildning](#)

Introduktionsperiod

Under de första veckorna av en kombinationsutbildning bör en fördjupad kartläggning göras där elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen kan bedömas. Den här perioden kan bestå av en eller ett par orienteringskurser.

Under orienteringskurserna är det centralt att elevens studie- och yrkesval befästs och att eleverna vid behov får enskilda samtal med en studie- och yrkesvägledare (syv). Orienteringskurserna bör ha fokus på att förbereda eleverna språkligt, testa på det kommande yrket och studierna i så hög grad som möjligt, exempelvis genom studiebesök, och att förbereda inför eller känna på de första yrkeskurserna.

Om en elev under introduktionsperioden bedöms sakna förutsättningar att tillgodogöra sig den kommande utbildningen bör eleven få enskilda samtal med en syv och vid behov med rektor för en revidering av elevens studieplanering.

Stöd till dig som undervisar på kombinationsutbildningar

I det här avsnittet hittar du som är lärare, studie- och yrkesvägledare eller annan personal inom komvux stöd för att genomföra kombinationsutbildningar.

Förslag på utbildningsupplägg

Elever som läser en kombinationsutbildning på sfi-nivå har rätt till i genomsnitt minst 15 timmars språkundervisning per vecka under en fyraveckorsperiod. Den totala undervisningstiden behöver anpassas efter yrkesinriktningen och elevernas behov.

Utöver språk- och yrkeslärare kan delar av utbildningen, såsom orienteringskurser, ledas av exempelvis studie- och yrkesvägledare, speciallärare, lärare i andra ämnen eller modersmålsstödjare.

Yrkeskurser med liknande innehåll bör om möjligt läggas parallellt inom samma period. Det kan ofta vara bra att lägga kurser med praktiskt betonat innehåll först. Det är viktigt att kursernas ordning anpassas efter målgruppens förutsättningar. Det betyder att kursordningen kan skilja sig från kursordningen i en yrkesutbildning på gymnasial nivå inom komvux som inte bedrivs integrerat.

Vid planering av kombinationsutbildningar kan Skolverkets förslag till nationella yrkespaket användas som utgångspunkt: [Yrkespaket inom komvux - Skolverket](#)
[Länk till annan webbplats.](#)

Arbetsplatsförlagt lärande

Apl står för arbetsplatsförlagt lärande och finns som en del i all yrkesutbildning på gymnasial nivå och är det som i dagligt tal kallas för lärlingsplats inom lärlingsutbildningen. Att ta emot nyanlända kan vara en möjlighet till utveckling för hela verksamheten. Olikheter berikar arbetsplatsen och där är nyanlända en viktig och värdefull resurs.

[Läs mer om apl inom kombinationsutbildningar Dölj Visa](#)

Omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande ska för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen. En samverkan med arbetsgivare är nödvändig inför, under och efter apl.

Enskilda arbetsgivare bör ha inkluderats i arbetet med utbildningen från planeringen och finnas med genom hela utbildningen med målsättningen att erbjuda eleverna en anställning. Det är centralt att den kommunala vuxenutbildningen för dialog med arbetsgivare och håller sig uppdaterad kring kompetensbehov och utveckling inom ett specifikt yrke.

Under elevernas apl bör integreringen mellan yrkes- och språkkunskaper bibehållas. Målen uppsatta för apl bör ha samplanerats av båda lärarna och innehålla mål för språklig progression utöver mål om ökade yrkeskunskaper.

Såväl yrkesläraren som sfi- eller svenska som andraspråksläraren bör göra besök på elevernas apl-platser. Trepårtssamtal bör förekomma vid minst ett tillfälle per apl-period. Det är viktigt att under all apl, oavsett om eleven läser sfi eller sva på grundläggande nivå, arbeta med elevens språkliga utveckling.

Uppgifter under apl-tiden bör därmed utformas så att elevens språkliga färdigheter stärks samt att kursmålen för svenskan tillvaratas. Detta behöver ske på individnivå utifrån elevens språkliga förmåga samt vilken kurs eleven studerar.

Samverkan mellan lärare och handledare är viktig. Arbetsgivarna bör i tidigt skede involveras i utbildningen och få kunskap om elevernas förutsättningar, behov och mål. Arbetsplatserna behöver få information om elevernas förutsättningar och språkliga kompetens vid de olika apl-tillfällena och om hur de på bästa sätt kan stötta eleverna.

Kombinationsutbildningar kan även bedrivas som lärlingsutbildning.

Läs mer här:

[Skolverkets webbaserade apl-handledarutbildning - Skolverket](#) [Länk till annan webbplats.](#)

[Så kan huvudman och rektor organisera arbetsplatsförlagt lärande, apl - Skolverket](#) [Länk till annan webbplats.](#)

[Stöd till arbetsplatser och handledare inför och under apl i kombinationsutbildningar](#)

[Lärlingscentrum Starta lärlingsutbildning - Skolverket](#) [Länk till annan webbplats.](#)

Språkombud

Vård- och omsorgscollege har tagit fram konceptet språkombud. Språkombud är medarbetare med uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling. Språkombuden arbetar med stöd av chefen för att göra hela arbetsplatsen språkutvecklande och för en bättre kommunikation. Det kan både handla om att stödja dem som har ett annat modersmål än svenska och att hjälpa kollegor i frågor om vardaglig språkanvändning.

[Stödmaterial för att arbeta språkutvecklande på arbetsplatser - Vård- och omsorgscollege \(vo-college.se\)](#) [Länk till annan webbplats.](#)

Stödjande insatser

Stödjande insatser ska syfta till att ge eleverna större möjligheter att nå målen för utbildningen. Det krävs att yrkesstudier kombineras med språkstudier på sådant sätt att det bidrar till att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen för utbildningen.

Insatserna kan till exempel handla om att öka flexibiliteten, ge extra stöd eller andra anpassningar och även att utöka den pedagogiska personalen eller liknande.

Här kan du läsa mer om exempel på stödjande insatser som kan ingå i en kombinationsutbildning – studiehandledning, orienteringskurser, specialpedagogiskt stöd, flexibla studieformer och grundläggande färdigheter:

[Ta del av våra exempel på stödjande insatser Dölj Visa](#)

Studiehandledning

Studiehandledning på modersmålet, eller på ett annat språk som eleven behärskar, möjliggör ett bättre tillvaratagande av de kunskaper och kompetenser som eleven besitter. Studiehandledning är också ett stöd för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig innehållet i vuxenutbildningens kurser redan i ett förhållandevis tidigt skede i språkutvecklingen.

Orienteringskurser

Utgångspunkten för att anordna en orienteringskurs är den enskilde elevens behov. En orienteringskurs ska motsvara behov som inte går att möta upp i en nationell kurs. Syftena för kursen är bestämda.

Orienteringskurser kan anordnas inom

- komvux på grundläggande och gymnasial nivå
- komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

[Anordna orienteringskurser inom vuxenutbildningen](#)

Specialpedagogiskt stöd

De studerandes bakgrund, förkunskaper och mål med utbildningen kan vara mycket skiftande. Det innebär en pedagogisk utmaning för läraren att anpassa utbildningen och göra den tillgänglig.

I skollagen står det att alla elever ska få den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Komvux har däremot inget krav på att det måste finnas en specialpedagog i verksamheten.

Av vuxenutbildningens läroplan framgår att alla som arbetar inom komvux ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt, uppmärksamma de elever som är i behov av stöd, och samverka för att göra utbildningen till en god miljö för utveckling och lärande.

I skollagen och läroplanen anges också hur ansvarsfördelningen ser ut när det gäller stödinsatser. Huvudman, rektor och lärare har olika uppdrag och därmed också olika ansvar och befogenheter:

- Huvudmannen ska se till att personalen i verksamheten ges möjligheter till kompetensutveckling.
- Rektorn har ett särskilt ansvar för att lärarna anpassar undervisningens upplägg, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar och att utbildningen utformas så att elever som är i behov av stöd får det. Rektorn styr indirekt genom att skapa förutsättningar, exempelvis genom personalplanering, resurstilldelning och kompetensutveckling.
- Läraren ansvarar för att undervisningen bedrivs så att eleven får den ledning och stimulans som behövs utifrån sina förutsättningar för att kunna nå så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Huvudansvaret för att planera och genomföra stödinsatser ligger främst hos läraren.

[Planera för individanpassning och extra anpassningar inom vuxenutbildningen - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Vuxenutbildning \(spsm.se\) Länk till annan webbplats.](#)

Flexibla studieformer

Vuxnas behov av utbildning kan uppstå närhelst under året och därför behöver utbildningen ges kontinuerligt. Enligt läroplanen för vuxenutbildningen ska flexibilitet alltid eftersträvas för elevernas utbildning.

Flexibiliteten ska finnas vad gäller

- platsen för utbildningens genomförande
- tid
- studietakt
- studieform
- och sättet att lära.

Vuxna elever har olika förutsättningar att tillgodogöra sig undervisning som sker med stöd av digitala verktyg. En lärare som är medveten om detta kan vara uppmärksam på om en elev har behov av extra hjälp och stöd.

Lärare kan erbjuda elever olika sätt att studera för att kunna hitta ett upplägg som passar dem. För vissa elever kan exempelvis distansutbildning vara det bästa alternativet medan samma typ av distansutbildning bland annat kan innebära en förhöjd risk för avhopp för andra elever.

Digitala verktyg kan fungera som ett komplement i och till klassrumsundervisningen. Digitala verktyg erbjuder lärare möjligheter att bland annat tillhandahålla inspelade lektioner som elever vid behov kan ta del av vid upprepade tillfällen. Med tillgång till inspelade lektioner kan elever med behov av repetition få ett extra stöd. En förutsättning är att eleverna har tillgång till och förmåga att använda digitala verktyg på avsett sätt.

En god introduktion till digitala verktyg är viktigt. Samtliga elever kan behöva stöd för att kunna använda digitala verktyg för lärande. Med tydlighet kring verktygen för lärande kan eleverna ta ansvar för sin användning av verktygen, göra det som förväntas av dem och be om hjälp vid behov.

Grundläggande färdigheter

EU:s åtta nyckelkompetenser anger de grundläggande färdigheter medborgare behöver för personlig utveckling, aktivt medborgarskap, social integration och sysselsättning. Nyckelkompetenserna är nödvändiga i ett kunskapssamhälle och är tänkta att fungera som ett referensverktyg för EU-länderna och deras respektive utbildningspolitik.

Nyckelkompetenserna riktar sig huvudsakligen till beslutsfattare, utbildningsanordnare, arbetsgivare och inlärarna själva. Nyckelkompetenserna kan fungera som ett stöd för studie- och yrkesvägledare i arbetet med kartläggning och vägledning av individer inför en eventuell antagning till en kombinationsutbildning, samt som stöd i arbetet för lärare.

Eleven ska genom sin utbildning få tillgång till följande nyckelkompetenser:

- Läs- och skrivkunnighet.
 - Flerspråkighet.
 - Matematisk kompetens och kompetens inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap.
 - Digital kompetens.
 - Personlig och social kompetens samt kompetens att lära sig att lära.
-
- Entreprenörskompetens.
 - Kompetens på området kulturell medvetenhet och kulturyttringar.

Läs mer: Identifiering av generella kompetenser med hjälp av EU:s nyckelkompetenser - Skolverket

[Källa, här hittar du publikationen från EU om livslångt lärande Länk till annan webbplats.](#)

[Läs mer om EU:s nyckelkompetenser här, EU Länk till annan webbplats.](#)

Inspiration och stöd

Här hittar du inspiration och stöd i arbetet med kombinationsutbildningar.

Nätverk för verksamma inom kombinationsutbildningar

Nätverket riktar sig till verksamma rektorer, sfi-, sva- och yrkeslärare samt studie- och yrkesvägledare som arbetar med kombinationsutbildningar inom komvux.

Syftet med nätverket är att bidra i arbetet med kombinationsutbildningar på nationell, regional och lokal nivå genom

1. erfarenhetsutbyte
2. kunskapsöverföring
3. spridning
4. stöd.

Nätverket träffas fyra gånger per år. För mer information om nätverken, kontakta oss gärna: kombinationsutbildningar@skolverket.se

Exempel från Mölndals kommun

Kommuner, arbetsgivare och utbildningsanordnare på entreprenad har delat med sig av erfarenheter om sitt arbete med kombinationsutbildningar. Det handlar om hur de organiserar och arbetar med kombinationsutbildningar i stort samt med apl och språk- och yrkesintegrerade arbetssätt.

[Språkstödsutbildning inom vård och omsorg i Mölndals kommun - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

Forskning

[Individanpassad vuxenutbildning – med fokus på digitala verktyg \(skol.fi.se\) Länk till annan webbplats.](#)

[Forskning - Nationellt centrum för svenska som andraspråk \(su.se\) Länk till annan webbplats.](#)

Kompetensutveckling

[Kompetensutveckling för lärare inom kombinationsutbildningar i komvux - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

Rapporter

[Kartläggning av kombinationsutbildningar - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Undervisning inom kombinationsutbildningar - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Kartläggning av kombinationsutbildningar med fokus på yrkesutbildning - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Studie- och yrkesvägledning i kombinationsutbildning - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Information och stöd i genomförandet av kombinationsutbildningar inom komvux - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Att utveckla en integrerande språk- och yrkesdidaktik Länk till annan webbplats.](#)

Projekt

[Skolverkets projekt Kombinationsutbildning sfi - Skolverket Länk till annan webbplats.](#)

[Yrkes-sfi i Skåne Länk till annan webbplats.](#)

[Yrkesinriktad språkinläring i Norge Länk till annan webbplats.](#)

Senast uppdaterad 18 juni 2024

Innehåll på denna sida

- [Start](#)
- › Skolutveckling
- › [Leda och organisera skolan](#)
- › [Nyanländas utbildning](#)
- › Organisera och genomföra kombinationsutbildningar inom komvux

/

[Till toppen](#)